

Ο Αλέξης Τσίπρας στη λίμνη Κόμο και η σημασία των ανοσυχιών του για το μέλλον της ενωμένης και με κοινωνικό πρόσωπο Ευρώπης

Το φάντασμα και ο κουβάς

Σχολιάστηκε, επαινέθηκε, κατακρίθηκε, προκάλεσε εσωκομματικές ταραχές και εντέλει, όπως όλα, ξεχάστηκε. Κι όμως, την παρουσία του Αλέξη Τσίπρα στις όχθες της λίμνης Κόμο, «στην κοιλιά του κτίνους» όπως είπε ο ίδιος, θα άξιζε να την προσέξουμε όχι μόνο για τον (προφανή) πολιτικό συμβολισμό της. Μα προπάντων για την ουσία των δυον είπε.

Αντιγράφω την εισαγωγική τοποθέτηση της ομιλίας του στο κλαμπ Αμπροζήν: «Η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών της Ευρώπης δεν πιστεύει ότι εμείς εδώ που συζητάμε μπορούμε να δώσουμε μια αποτελεσματική λύση στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και γιρίζει την πλάτη στην πολιτική. Κι αυτό το βλέπουμε με την απειλητική άνοδο της λαϊκιστικής Ακρας Δεξιάς, αλλά και την απειλητική άνοδο του αντιευρωπαϊσμού.

ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΤΣΙΜΑ

Αν σήμερα ένα φάντασμα πλανιέται πάνω από την Ευρώπη, δεν είναι αυτό του κομμουνισμού, όπως έλεγε ο Μαρξ στο "Κομμουνιστικό Μανιφέστο", αλλά της λαϊκιστικής, αντιευρωπαϊκής Ακρας Δεξιάς, είναι το φάντασμα του ευρωσκεπτικισμού και του αντιευρωπαϊσμού.

Δεν ήταν ιδιαιτέρως πρωτότυπη ως τοποθέτηση. Αλλά αυτό δεν την κάνει λιγότερο ενδιαφέρουσα. Ο Τσίπρας επισημαίνει το πρόβλημα – τον κίνδυνο διάλυσης της Ευρώπης. Τον εχθρό – τον ανερχόμενο αντιευρωπαϊκό λαϊκισμό. Και τον δρόμο για την αντιμετώπισή του – την εγκατάλειψη της γερμανικής θεολογίας της λιτότητας, τη στροφή προς αναπτυξιακές πολιτικές και κυρίως την επιστροφή της Ευρώπης στις θεμελιώδεις (της) αρχές της αλληλεγγύης.

Στο ρητορικό αυτό σχήμα, η μεγάλη δια-

χωριστική γραμμή λιτότητα - αντιλιτότητα (καθ' ημάς, Μνημόνιο - Αντιμνημόνιο) συμπληρώνεται και υποτάσσεται σε μια υπέρτερη διχοτομία, Ευρώπη - αντι-Ευρώπη. Από τη μια εκείνοι που αντιμάχονται την κοινωνικά άδικη θεολογία της λιτότητας στο όνομα και στο πλαίσιο της Ευρώπης. Από την άλλη, οι λαϊκιστές που υπόσχονται λύση του προβλήματος μέσα από μια εθνική ή περιφερειακή αναδιπλωση των προνομιούχων στα προνόμια τους, των «τυχερών» στην καλή τους τύχη – των πλουσιότερων Σκωτσέζων, Καταλανών ή Βαυαρών στο εθνικό πλαίσιο, των Γερμανών, Ολλανδών, Φινλανδών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Και οι «άτυχοι», οι Νότιοι, ας αφεθούν στην απυχία, στα χρέα, στην ανεργία τους.

Αν το θεωρητικό αυτό σχήμα εσωτερικευθεί στα ελληνικά πράγματα, είναι προφανές πού οδηγεί: σε μια συμμαχία προοδευτικού ευρωπαϊσμού που αντιτάσσεται στις πολιτικές της αδιέξοδης λιτότητας. Αλλά που, ταυτόχρονα, είναι ασυμφίλιωτα εχθρική απέναντι στο μπλοκ των κάθε είδους «φεκασμένων» πολεμάρχων του αγώνα κατά της νέας γερμανικής κατοχής και των εγκώριων συνεργατών της, απέναντι στις συνωμοτικές ερμηνείες της κρίσης και στα «δεν χρωστάω, δεν πληρώνω» που υπόσχονται μαγικές λύσεις εκτός Ευρώπης, στην εθνική μας μοναξιά.

Η α οδηγηθεί άραγε, με όρους τρέχουσας, καθημερινής πολιτικής, η θεωρητική τοποθέτηση στις πρακτικές συνέπειές της; Θα μεταφέρει ο ΣΥΡΙΖΑ και στο πεδίο της εθνικής πολιτικής τον αγώνα κατά του αντιευρωπαϊκού λαϊκισμού; Μένει να το δούμε. Ξέροντας πως ούτε εύκολο ούτε ανώδυνο θα είναι.

Θυμίζω μια μικρή, πικρή αριστερή ιστορία από τον μακρινό Βορρά. Η Ισλανδία, ως γνωστόν, ήταν η πρώτη χώρα που σαρώθηκε από τα κύματα της κρίσης, λίγα 24 ώρα μετά την κατάρρευση της Λίμαν, το 2008. Είδε το τραπεζικό της σύστημα να κλονίζεται και υποχρεώθηκε, πρώτη, να προσφύγει στο ΔΝΤ και να εφαρμόσει πολιτικές άγριας λιτότητας. Η δεξιά κυβέρνηση έπεισε μέσα σε θύελλα κοινωνικών ταραχών και στις εκλογές, την άνοιξη του 2009, οι αριστεροί Πράσινοι, ο ισλανδικός ΣΥΡΙΖΑ, υπερδιπλασίασε την κοινοβουλευτική του δύναμη και έγινε αναγκαίος κυβερνητικός εταίρος. Μπήκαν στην κυβέρνηση και ο πρόεδρος

Αν σήμερα ένα φάντασμα πλανιέται πάνω από την Ευρώπη, είναι αυτό της λαϊκιστικής, αντιευρωπαϊκής Ακρας Δεξιάς, είναι το φάντασμα του ευρωσκεπτικισμού και του αντιευρωπαϊσμού

τους, ο Σταϊνγκρίμουρ Σιγκφούσον, έγινε μάλιστα υπουργός Οικονομικών – ο άνθρωπος που συνεργάζόταν με το ΔΝΤ και εφάρμοζε τις οδηγίες του!

«Οταν καίγεται το σπίτι σου», μου είχε πει όταν τον είχα συναντήσει, «δεν κοιτάς τι χρώμα έχει ο κουβάς με τον οποίο σβήνεις τη φωτιά». Τον συνάντησα ξανά, μετά τις εκλογές του 2013, όπου οι κουρασμένοι Ισλανδοί είχαν καταψφίσει την αριστερή συμμαχία. Μετανιώσατε; τον ρώτησα. «Οχι», μου απάντησε. «Κάναμε το χρέος μας, διασώσαμε το κοινωνικό κράτος τη στιγμή που κινδύνευε, βάλαμε μια γερή δόση αλληλεγγύης και δικαιοσύνης στις αναπόθευκτες πολιτικές λιτότητας, η Ισλανδία μετά την κρίση είναι μια υγιέστερη κοινωνία. Το μόνιμο κοινωνικό όφελος είναι μεγαλύτερο από το πρόσκαιρο πολιτικό τίμημα». Διδακτικό;